

«ХАЙ ЖИВЕ ДУХ НЕСПОКОЮ»: ПОСТАТЬ НА ВІСТРІ ІСТОРИЧНИХ ЗМІН

Охарактеризовано діяльність В. Рожка, хорового диригента, ученого, педагога, його роботу на багатьох керівних державних посадах. Його пріоритети – допомагати талантам, тим, хто готовий долати стереотипи, творчо розвивати традиції та утверджувати нове у мистецтві. Його ідеї, програма розвитку національної культури потребують тривалого часу і зусиль кожного учасника цього процесу. Починаючи з 2004 року, Володимира Івановича вже вдруге обрано на посаду ректора НМАУ ім. П. І. Чайковського. Головним напрямом своєї діяльності він визначив інтеграцію української музичної освіти в європейський культурний простір. Він обстоює право закладів освіти мистецької галузі бути підпорядкованими управлінню навчальних закладів Міністерства культури України. В. Рожку не властиво думати і діяти за принципом – від виборів до виборів. Започатковані ним проекти – масштабні, репрезентабельні, професійно забезпечені. Стиль його роботи як лідера колективу можна назвати «культурною дипломатією», він породжений морально-естетичними принципами, світоглядом керівника, а головне – підтверджений його особистим досвідом роботи у сфері культури і мистецтва. Його розуміння соціокультурних проблем сучасності ґрунтується на реаліях української дійсності, тісно пов'язаної зі світовими процесами. Він – фахівець не лише в галузі музичного мистецтва, йому притаманна максимальна відкритість мистецькій, освітній, культурній діяльності загалом. Головне для В. Рожка – його особлива громадянська позиція. Він знає головне – причину і мету своєї діяльності у сфері культури і мистецтва. Йому вдається долати для багатьох нездоланні труднощі, бо він завжди вірить, що його задуми відповідають правді життя, є органічними для національної культури. Він поважає тих, із ким працює і спілкується, як поважає себе. У нього особливий гумор, породжений життєвим досвідом, його суперечностями, умінням їх долати і здатністю впевнено досягати своєї мети.

Ключові слова: ювілей В. І. Рожка, ректор НМАУ ім. П. І. Чайковського, вища музична освіта в Україні.

Усе, висловлене про Володимира Івановича Рожка протягом кількох десятиліть його роботи у сфері культури й мистецтва, становить своєрідний спектр думок різних, часом важко поєднаних. Для багатьох він, передусім, музикант, хоровий диригент, відомий учений, педагог, для інших – талановитий керівник, невтомний громадський діяч. З одного боку, він більш за все дбає про збереження мистецьких традицій, унікальної самобутності музичної освіти у нашій країні, з іншого, – він новатор, який активно реагує на виклики часу і готовий брати на себе відповідальність за кожен свій крок у справі розвитку і збагачення національної культури. Однак у жодній із цих точок зору не враховано всієї складності життєвого шляху і масштабу творчої діяльності Володимира Рожка. Тут справді варто послатися на звичне: правда завжди десь посередині, адже йдеться про особистість цілісну, фахово й громадянськи авторитетну, відкрити світовій культурі і мистецтву.

Перебуваючи на багатьох керівних державних посадах, Володимир Рожок чітко визначив пріоритети – допомагати талантам, тим, хто готовий долати стереотипи, творчо розвивати традиції й утверджувати нове у мистецтві, хто розширює сферу впливу художніх образів, сповнених історичної правди про долю свого народу, для кого творчість – це можливість виявити свої переконання, художньо втілити своє бачення світу й людини.

«Хай живе дух неспокою...» – ці слова Миколи Хвильового відбивають сутність життєвої позиції Володимира Рожка, його постійне прагнення відкривати нові шляхи для розвитку української культури, мистецтва, музичної освіти. Багато років працюючи в системі управління мистецькою галуззю, він завжди сприяв утвердженню й розвитку її потенціалу, поширенню і збагаченню української духовної і сучасної музики, бо переконаний, що саме музика здатна піднести національну культуру до світового рівня.

На щастя, живемо в часи, коли повертається до свого слухача національна музична спадщина, тривалий час замовчувана, а то й зовсім на десятиліття вилучена з мистецького процесу. Наближаємося до неї і вражені нашими трагічними втратами і великими духовними здобутками, досі уповні не виявленими через складні історичні умови національно-культурного розвитку. Мимоволі згадується тичинівське: «Читаю душі наші, наче книги, я / І сам цвіту-ридаю, як роса...»

Суспільство відповідає на виклики історії, висуваючи особистостей, рівновеликих своєму часові. Ювілеї надають можливість повною мірою осмислити й оцінити, зважено переглянути пережите. 70-річчя Володимира Івановича Рожка теж спонукає звернутися до його творчої біографії, адже багато її сторінок сьогодні постають у новому освітленні, набувають своєрідного сенсу і значення.

Володимир Рожок – яскрава індивідуальність, людина сильна і мужня. Він має багатий досвід роботи у найрізноманітніших сферах культурно-мистецького життя країни – мистецька творчість, наукова і педагогічна діяльність, управління мистецькою галуззю, художнє керівництво столичним музичним театром і провідним освітнім мистецьким закладом України. Завдяки своїй енергії і працелюбності він досяг вершин і загального визнання у кожній із цих сфер. Крок за кроком утілюючи головну ідею свого життя – розвиток і збагачення національної культури, – він щасливо умів уникати як «тривоги нездійсненності», так і звабливої поверховості у своїх діях і рішеннях. «Невротична компонента» – не в його характері. Він вражає своєю спокійною впевненістю в тому, що правда криється в конкретних вчинках, цілеспрямованих і результативних. Одна з його найпривабливіших рис – упевненість у майбутньому країни, народу, рідного краю, зрештою, упевненість у собі і своїй справі. Хіба не це характеристики справжнього лідера?

Безупинність і масштабність – це не лише ознаки, а й форма творчої діяльності Володимира Рожка, надкреативної за своєю сутністю, завдяки їй він долає будь-яку рутинність, пасивність, посадову псевдофункціональність. Уже на етапі задуму він діє з відчуттям і розумінням реальної сутності задуманого (як можливого), тому й упевнений у позитивному результаті. У цьому виявляється цілісність його характеру, своєрідність як творчої особистості. Він вважає злагодженість, упорядкованість, гармонійність нормою адміністративної роботи. У нього як керівника не буває «епізодів» чи окремих персоналій, які б із якихось причин «не вписувались» у цю норму, які б перешкоджали втілювати задумане. І цілісність – передусім цілісність – становить азимут руху. Рожок-керівник безжально «урівнює» внесок усіх і кожного з учасників спільної справи в ім'я ідеї – єдності і зосередженості зусиль на головних напрямках роботи.

Суспільне значення людської діяльності в будь-якій сфері визначається масштабом особистості, її задумами і намірами – вони привели Володимира Рожка на посаду ректора провідного музичного закладу в Україні. Його ідеї, його програма розвитку національної культури, її поширення в сучасному світі потребують тривалого часу і великих зусиль кожного учасника цього процесу. Починаючи з 2004 року, Володимира Івановича вже вдруге обрано на посаду ректора Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Колектив двічі одноставно виказав йому довіру,

визнав його незаперечним лідером, здатним очолити заклад у часи епохальних суспільних змін, зокрема і в системі музичної освіти.

Від початку на цій посаді головним напрямом своєї діяльності він визначив інтеграцію української музичної освіти в європейський культурний простір. У своїх численних публікаціях, виступах у пресі, на симпозіумах, міжнародних і всеукраїнських науково-теоретичних конференціях, під час засідань ради ректорів мистецьких вищих навчальних закладів, колегиї Міністерства освіти і науки та Міністерства культури України – скрізь він постійно застерігає від тих негативних наслідків, які можливі за умови некритичного й безвідповідального, а по суті – непрофесійного впровадження будь-яких новацій у систему української музичної освіти. Він наполегливо роз'яснює її сутність і своєрідність, його непокоять поверховість, а часом і непрофесіоналізм у ставленні до цих складних питань¹.

У кожному такому виступі Володимир Іванович наголошує: ідеться про майбутнє України! І це не перебільшення, природне для таких дискусійних обговорень. Так звучить думка фахівця, професіонала, який реально розуміє, що процеси євроінтеграції є незворотними і потребують максимальної інтенсифікації дій України у дотриманні міжнародних зобов'язань з цього питання. Адже входження в інтегровану систему європейської освіти і неминуче реформування, навіть певною мірою руйнування національної системи музичної освіти – це складний і болісний, а почасти і небезпечний процес. В. Рожок обстоює право мистецьких закладів в Україні втілювати новації, не руйнуючи ефективною, перевіреною і виправданою часом музичної освіти. Цим шляхом рухається й очолювана ним Академія, «прагнучи зберегти історично сформова-

¹ Ідеться про такі праці В. І. Рожка: Академія: погляд крізь століття / В. І. Рожок // Музика. – 2013. – № 6. – С. 26–29; Актуальні проблеми підготовки фахівців у галузі музичного мистецтва / В. І. Рожок // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 47 : Виконавське музикознавство. – Кн. 11 / упоряд. М. А. Давидов, В. Г. Сумарокова. – К., 2005. – С. 6–14; Виконавська традиція і творчий експеримент у вихованні музичних режисерів (з досвіду Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. – № 2 (7). – К., 2010. – С. 3–10; Виховувати балетмейстерів-постановників / В. І. Рожок // Музика. – 2006. – № 5. – С. 25. – (Освіта); Інтеграція – не уніфікація (музична освіта і Болонський процес) / В. І. Рожок // Українське музикознавство : наук.-метод. зб. – Вип. 34. – К., 2005. – С. 5–11; Из золотой скарбниці народу / В. І. Рожок // Театральна культура : респ. міжвід. наук. зб. – Вип. 8. – К., 1982. – С. 84–93; Культурологія – музикознавство: нові аспекти дослідження / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. – К., 2008. – № 1. – С. 7–16; Міжкультурна інтеграція країн СНД орієнтири і пріоритети. За результатами VI Форуму творчої та наукової інтелігенції держав-учасниць СНД (21–22 жовтня 2011 року) / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. – К., 2012. – № 1 (14). – С. 3–10; Міжкультурний діалог на пострадянському просторі: за матеріалами VII Форуму творчої та наукової інтелігенції держав-учасниць СНД (14–17 жовтня 2011 року) / Рожок В. І. // Там само. – К., 2012. – № 4 (17). – С. 3–9; Міжнародні зв'язки Академії: перспективи розвитку / Володимир Рожок // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 80 : Наука про музику сьогодні: проблеми та перспективи : зб. наук. ст. / ред.-упоряд. О. С. Зінкевич. – К., 2009. – С. 11–28; Митець і суспільство / В. І. Рожок // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 1999. – № 2. – С. 5–12; Освіта і Болонський процес / В. І. Рожок // Музика. – 2006. – № 1. – С. 18–20; Проблеми європейської інтеграції в музичній освіті України / Володимир Рожок // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 75 : Композитор і сучасне соціокультурне середовище : зб. наук. ст. / ред.-упоряд. Г. В. Степанченко, О. Г. Таранченко. – К., 2009. – С. 7–18; Реформування музичної освіти в контексті Болонського процесу (порівняльний аналіз) / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. – К., 2009. – № 2 (3). – С. 11–18; Слово ректора / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. – К., 2013. – № 4 (21) : До 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – С. 22–24 та ін.

ну в Україні систему підготовки професійних музикантів, оновлюючи її відповідно до запитів часу, адже й саме слово «інтеграція» (латин. – *integratio*) означає «оновлення», «відновлення», «заповнення».

У цьому контексті процеси євроінтеграції розуміємо передусім як залучення і поширення стандартів національної мистецької освіти в європейській освітній простір. Володимир Іванович наголошує: «Головним гуманітарним потенціалом Болонського процесу ми вважаємо збереження національної специфіки освіти країн-підписантів, яка ідентифікується із загальними цінностями, без нав'язування думок і позицій, а тим більше, – без перенесення “більш розвинених” навчальних систем на ґрунт “менш розвинених”»¹. Він і застерігає: «Не можна перетворювати стандарти змісту освітніх програм на політичний інструмент групи “обраних” країн – членів Зони Європейської Вищої Освіти. Тому, щоб уникнути соціокультурної колонізації, яка за такого перебігу подій, на наш погляд, нам реально загрожує, необхідно відстоювати свої позиції, а не догматично копіювати досвід інших. Зрештою, не можна відмовляти національній культурі мати власну систему освіти»².

Відтак, принципова позиція Володимира Рожка як ректора і громадського діяча полягає в обстоюванні визнаних у світі переваг сформованої і функціональної в Україні системи музичної освіти, досягнення якої визнані у світі. Ідеться передусім про безперервність процесу навчання: спеціальна музична школа – музичне училище – вищий навчальний заклад. Крім того, йдеться і про систему п'ятирічного навчання музикантів у вищому навчальному закладі, у якому протягом останнього року студенти-музикознавці здійснюють наукове дослідження, музиканти-виконавці готують до публічного виконання сольну програму, а композитори – створюють масштабний музичний твір. Усі ці види діяльності й атестація студентів на державному іспиті є логічним продовженням і завершенням процесу навчання в Академії протягом п'яти років. Так історично склався шлях підготовки фахівця в галузі музичного мистецтва».

Однак деякі «ентузіасти новацій», з якими невтомно дискутує Володимир Іванович, висловлюючи при цьому думку всього колективу Академії, воліють не помічати цих проблем. Вони вважають, що двоступенева освіта – чотири роки бакалаврат і півтора-два роки магістеріуму (за новим Законом «Про вищу освіту») – має суто формальний характер. Скажемо відверто: це або свідома неправда, або цілковите нерозуміння суті проблеми. Ці два етапи є складовими одного цілісного процесу, а зовсім не є двома різними рівнями освіти. Коли першого вересня першокурсник приходить в аудиторію вищого музичного навчального закладу, його з першої хвилини навчають як фахівця найвищого рівня: на першій лекції, на першому індивідуальному занятті з педагогом його готують до самостійної виконавської чи науково-дослідної діяльності. Без усвідомлення цього «вінця» як кінцевої мети його навчання буде неповним. Відмінність полягає в тому, що магістра (музиканта, соліста оркестру, композитора, музикознавця) не можна просто «довчити» до рівня концертного виконавця чи науковця.

Зважаючи на це в Академії розроблено наскрізний інтегрований навчальний план професійної освіти, згідно з яким зміст освітніх програм передбачає глибинний взаємозв'язок між чотирирічним навчанням на бакалавраті і наступним етапом навчання, який завершується присвоєнням освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» (за Законом України «Про вищу освіту», останній випуск завершується 2016 року) або наукового ступеня «магістр». Саме таку пропозицію було підтримано на колегії

¹ Рожок В. І. Реформування музичної освіти в контексті Болонського процесу (порівняльний аналіз) / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. – К., 2009. – № 2 (3). – С. 16.

² Там само, с. 17.

Міністерства освіти і науки України і наголошено, що присвоєнню кваліфікації другого циклу вищої освіти («магістр») для окремих спеціальностей, зокрема мистецьких, передує наскрізне навчання студента на двох початкових циклах вищої освіти – молодшого спеціаліста й бакалавра.

Україні важливо наголосити, що завдяки такій позиції В. Рожка за мистецькими вищими навчальними закладами визнано право здійснювати підготовку магістра (за профільною чи науковою освітньою програмою), а бакалаврат вважається лише однією із кваліфікаційних ланок у тривалому процесі навчання (виховання) професійного музиканта. Освіта, результатом якої є диплом магістра по завершенні безперервного навчання, свідчить про високу якість професійної підготовки випускників навчальних закладів мистецтв, і цілком відповідає вимогам відповідних магістерських програм у європейських (і не тільки) вищих навчальних закладах, на різних факультетах мистецтв.

Отже, наполягає на своєму Володимир Іванович: «<...> У сфері музичної освіти, в основі якої закладений принцип спадкоємності всіх етапів навчання – від початкового до вищого, – введення дворівневої системи вищої професійної освіти (бакалаврат і магістратура) означає, по суті, альтернативу вітчизняній освітянській вертикалі (яка цілком себе виправдала): школа – училище – ВНЗ, нею визначається високий якісний рівень випускників творчих закладів України»¹.

Ректор Академії спільно з колективом дбають про збереження такого необхідного у творчому навчальному закладі етапу післядипломної освіти, як асистентура-стажування, щоб забезпечити творчу спадкоємність, зберегти і розвинути мистецькі школи. І це також особливе явище в системі музичної освіти. Асистентура-стажування надає молодому виконавцеві унікальну можливість під керівництвом педагога, видатної особистості у певній сфері виконавського мистецтва, удосконалювати свою майстерність як концертуючого музиканта і майбутнього викладача (клас спеціального інструмента) у вищій школі, повноцінно опанувати відповідну програму, а також поглибити загальні гуманітарні знання.

Інше, не менш важливе і принципове питання, до вирішення якого ректор докладає багато зусиль, – це обстоювання права закладів освіти мистецької галузі бути підпорядкованими управлінню навчальних закладів Міністерства культури України. Володимир Рожок переконаний, що тільки ця державна установа може забезпечити професійне керівництво освітньо-виховним процесом у мистецьких навчальних закладах. Це усталена, перевірена життям традиція, адже мистецькі навчальні заклади готують фахівців для системи установ Міністерства культури – для філармоній, оркестрів, творчих колективів концертних і освітніх установ тощо. Перепідпорядкування їх Міністерству освіти і науки призведе до повної руйнації мистецької освіти в Україні.

Крім того, Володимир Рожок наполегливо шукає сам і надихає своїх однодумців, колег, усю мистецько-освітянську громадськість протистояти недалекоглядній, деструктивній тенденції – ліцензувати непрофільні навчальні заклади для підготовки музикантів-виконавців. Адже протягом останніх десяти років через безвідповідальність державних установ і державних атестаційних комісій, через відсутність спеціалістів-музикантів у цих важливих структурах влади в Україні зазнав суттєвого нівелювання процес підготовки музичних виконавців. Ідеться про те, що вищі навчальні заклади культурного спрямування, кафедри музичної педагогіки педагогічних університетів «вибороли» собі право випускати спеціалістів із виконавських музичних

¹ Рожок В. І. Музична освіта України як комунікативна система у європейському культурному просторі / В. Рожок // Музичне мистецтво і культура. – Вип. 7, кн. 2. – Одеса : Друк. дім, 2006. – С. 17.

спеціальностей, хоч не мають для цього ні досвіду, ні матеріальної бази, а головне – не мають педагогів належного рівня. Це неминуче призводить до деградації всієї галузі, дискредитує спеціальність «музичне мистецтво» як таку.

Володимир Іванович постійно зацікавлений творчим життям в Академії. Саме за роки його керівництва надзвичайно розширилися міжнародні творчі контакти навчального закладу, сюди постійно запрошуються для проведення майстер-класів педагоги і митці світового рівня. Великий зал НМАУ ім. П. І. Чайковського, без перебільшення, став провідною сценою столиці України. Вистави, підготовлені в Оперній студії, аншлагові концертні заходи, інші мистецькі проекти, які ініціював ректор, справді визнані фахівцями і громадськістю як неординарні культурно-мистецькі явища. Серед них – міжнародні музичні фестивалі, ювілейні заходи, концерти пам'яті видатних діячів музичного мистецтва України і світу. Зокрема, на світлу седмицю, протягом першого пасхального тижня у Києві відбувається велике хорове дійство – звучать православні урочисті Великодні співи, інші духовні твори. Міжнародна пасхальна асамблея – авторський проект Володимира Рожка – об'єднала ідеєю духовності найкращі виконавські сили України і багато колективів зарубіжжя. Започаткована 2009 року, щорічна хорова Пасхальна асамблея постійно викликає значний суспільно-мистецький резонанс і стала справжнім святом духовності.

У своїй діяльності ректора Володимир Рожок дотримується принципу, який сформулював свого часу В. Гумбольдт, про нероздільність науково-дослідної і викладацької роботи. Справді, наукова діяльність традиційно завжди була важливою і для музичного навчального закладу, хоч і не першочерговою для музичної академії. Та саме Володимир Іванович сприяв органічному поєднанню освітньо-виховної і наукової видів діяльності. Відомий науковець, доктор мистецтвознавства, професор, член-кореспондент Академії мистецтв України, голова Спеціалізованої ради НМАУ ім. П. І. Чайковського по захисту докторських і кандидатських дисертацій, він дбає про зростання наукового потенціалу Академії. Докторські і кандидатські дисертації захищають викладачі не лише теоретичних, а й виконавських кафедр, здобуваючи наукові ступені і вчені звання, розширюється аспірантура й докторантура, у редакційно-видавничому відділі НМАУ, до речі, теж створеному ректором, готуються до видання наукові праці і навчально-методична література.

У 2008 році з ініціативи ректора започатковано підготовку фахового наукового видання «Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського», яке він очолює як головний редактор. У цьому науковому журналі публікуються статті провідних учених України та зарубіжних країн із питань мистецтвознавства і культурології, а також результати дисертаційних досліджень на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, рецензії на методичні й наукові фахові видання, відомості про наукове життя в Академії. Серед авторів «Часопису...» – не лише відомі мистецтвознавці й культурологи, а й молодь – аспіранти, здобувачі. Згідно з постановою ДАК МОН України від 29 вересня 2014 року за № 1081, «Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського» вдруге внесено до переліку наукових фахових видань України в галузі культурології та мистецтвознавства.

Володимир Рожку не властиво думати і діяти за принципом – від виборів до виборів. Перспектива його діяльності – тривалістю в життя. Започатковані ним проекти – масштабні, репрезентабельні, професійно забезпечені. Стиль його роботи як лідера колективу, без перебільшення, можна назвати «культурною дипломатією», він породжений морально-естетичними принципами, світоглядом керівника, а головне – підтверджений його особистим досвідом роботи у сфері культури і мистецтва.

Його розуміння соціокультурних проблем сучасності ґрунтується на реаліях української дійсності, тісно пов'язаної у своєму розвитку зі світовими процесами. Він – фактично не лише в галузі музичного мистецтва, йому притаманна максимальна відкритість мистецькій, освітній, культурній діяльності загалом.

Нещодавно колектив Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, українська і зарубіжна громадськість відзначили 100-річчя цього славетного навчального закладу, і ректор спільно з колегами докладає багато зусиль, щоб вона і надалі була музичним закладом світового рівня. Крім творчих питань, йому доводиться вирішувати й насущні, а сьогодні здійснювати це вкрай важко. Час, безсилий перед духовністю, яка панує в Академії, безжальний до її стін. Будівля давно потребує капітального ремонту, і Володимир Рожок виявляє надзвичайну мужність, послідовність і патріотизм, шукаючи можливостей врятувати (у буквальному сенсі цього слова) стіни Академії, хоча це не так просто в нинішній ситуації. Він домігся від КМДА юридично закріпити право НМАУ ім. П. Чайковського на довічне користування землею, на якій стоїть ця будівля.

Свого часу Альбер Камю помітив, що абсурд укорінений не в людині, і не у світі, а в їх спільному перебуванні – людина завжди стає жертвою своїх доктрин. Вона важко спокутує свої гріхи, дорого платить за них, але вона й здатна перебороти об'єктивні обставини, змінити хід подій. Абсурду існування можна протиставити лише лад у самому собі. Проте людину, як і суспільство, ще треба змусити звернутися до себе. Володимир Рожок якраз намагається це зробити. Зосереджуючи свої зусилля на головному для розвитку Академії і української музичної освіти загалом, він часом нагадує невтомного Сізіфа – хай вибачать мені читачі цей пафос, але він виправданий досвідом тривалої співпраці. У Сізіфа (за А. Камю) є момент, коли він, мужній і спокійний, спускається з гори, щоб знову взятися за кам'яну брилу. Він навіть посміхається, його життя сповнене сенсу, адже свідомість перемагає долю. Невідворотне прагнення досягти вершини сповнює думки і душу Сізіфа – і цього достатньо, щоб відчувати себе щасливим.

Що є головним для Володимира Рожка протягом багатьох років його діяльності, що характеризує її як цілком своєрідну, особистісно визначену? Зважуся стверджувати – це його особлива громадянська позиція, його само-стояння як громадського діяча. Він не втратив себе у плині подій і часу. Навпаки, незважаючи на безліч різноманітних і суперечливих декларацій, на метушливість осіб і особистостей, на драматичні, а часом і трагічні події, він невпинно будує. Це зовсім не означає, що сам він не змінюється, адже саме завдяки здатності еволюціонувати йому вдається відчувати життєві перспективи і досягати нових звершень.

Володимир Рожок знає головне – причину і мету своєї діяльності у сфері культури і мистецтва. Йому вдається долати для багатьох нездоланні труднощі, бо він завжди вірить, що його задуми відповідають правді життя, є органічними для національної культури. У нероздільності свого «Я» з навколишнім світом він надає перевагу тому цілому, частиною якого є сам. Своїм унікальним особистим досвідом він ніби висловлюється про речі, які стосуються всіх. Він поважає тих, з ким працює, з ким спілкується, як поважає себе. Але «за куліси» своєї душі він не допускає. Йому властиві самоаналіз і самозбереження особистого простору. Він далекий від сповідальності, хоча і проповідь йому чужа. А ще в нього особливий гумор, породжений життєвим досвідом, його суперечностями, умінням їх долати і здатністю впевнено досягати своєї мети.

Управлінська діяльність у сфері культури і мистецтва особливо складна. Досить поширена думка, що культура загалом, а особливо мистецтво не припускають

будь-якого втручання чи керівництва. Але є й протилежні судження. Недаремне ці питання постійно дискутуються. Згадується ситуація із фільму Федеріко Фелліні «Репетиція оркестру»: музиканти, відмовившись підкорятися волі диригента, поводять себе як кому заманеться. Зрештою, злагоджений творчий колектив розпадається, його учасники втрачають колишній благопристойний вигляд і перетворюються на юрбу некерованих бунтівників.

Цей приклад наведено як символічну ілюстрацію до життя і творчої, громадської діяльності диригента, народного артиста України, доктора мистецтвознавства, професора кафедри хорового диригування, члена-кореспондента Національної академії мистецтв України, ректора Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського Володимира Івановича Рожка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Рожок В. І. Музична освіта України як комунікативна система у європейському культурному просторі / В. І. Рожок // Музичне мистецтво і культура. – Вип. 7, кн. 2. – Одеса : Друкарський дім, 2006. – С. 8–17.
2. Рожок В. І. Реформування музичної освіти в контексті Болонського процесу (порівняльний аналіз) / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. – К., 2009. – № 2 (3). – С. 11–18.

Гуменюк Т. К. «Хай живе дух неспокою»: личность на острие исторических изменений. Охарактеризованы деятельность В. Рожка, хорового дирижера, учёного, педагога, его работа на многих руководящих государственных должностях. Его приоритеты – помогать талантам, тем, кто готов преодолевать стереотипы, творчески развивать традиции и утверждать новое в искусстве. Его идеи, программа развития национальной культуры требуют длительного времени и усилий каждого участника этого процесса. Начиная с 2004 года, Владимир Иванович уже второй раз избран на должность ректора НМАУ им. П. И. Чайковского. Главным направлением своей деятельности он определил интеграцию украинского музыкального образования в европейское культурное пространство. Он отстаивает право учреждений образования художественной отрасли быть подчиненными управлению учебных заведений Министерства культуры Украины. В. Рожку не свойственно думать и действовать по принципу – от выборов до выборов. Начатые им проекты – масштабны, профессионально обеспечены. Стиль его работы как лидера коллектива можно назвать «культурной дипломатией», он порождён морально-эстетическими принципами, мировоззрением руководителя, а главное – подтверждён его личным опытом работы в сфере культуры и искусства. Его понимание социокультурных проблем современности основывается на реалиях украинской действительности, связанной с мировыми процессами. Он – специалист не только в области музыкального искусства, ему присуща максимальная открытость художественной, образовательной, культурной деятельности в целом. Главное для В. Рожка – его особая гражданская позиция. Он знает основное – причину и цель своей деятельности в сфере культуры и искусства. Ему удаётся преодолевать для многих непреодолимые трудности, потому что верит – его замыслы соответствуют правде жизни, являются органичными для национальной культуры. Он уважает тех, с кем работает и общается, как уважает себя. У него особый юмор, рождённый жизненным опытом, его противоречиями, умением их преодолевать и способностью уверенно достигать своей цели.

Ключевые слова: юбилей В. И. Рожка, ректор НМАУ им. П. И. Чайковского, высшее музыкальное образование в Украине.

Humeniuk T. K. “God Save the Spirit of Desire”: the Figure at the Edge of Historical Changes. V. Rozhok’s activity is characterized and his achievements as choral conductor, scientist, teacher, his work at many senior government positions are described also. His priority is to help talents, people who are willing to overcome the stereotypes, creatively develop and establish new traditions in art. His ideas about national culture program require a long time and efforts of all stakeholders. Volodymyr has been elected rector of Tchaikovsky NMAU for the second time since 2004. The main direction of his activity identified by himself is the integration of Ukrainian music education in the European cultural space. He asserts that the field of art education institutions should be accountable to the Ministry of Culture of Ukraine. V. Rozhok doesn’t tend to think and act on principle: from election to election. Projects initiated by him are large-scale, demonstrative and professionally provided. The style of his work as a leader of the team can be called “cultural diplomacy”, it is generated by moral and aesthetic principles, leader’s worldview, and the most important it is confirmed by his personal experience in the field of culture and art. His understanding of social and cultural issues of our time is based on the realities of Ukrainian contemporary time, closely connected with global processes. He is not only expert in the field of music; he has the maximum openness in artistic, educational, cultural activity in general. The main thing for V. Rozhok is his special citizenship. He knows the most important – reason and purpose of activities in the field of culture and art. He succeeds in overcoming difficulties which are insurmountable for many persons, because he believes that his ideas correspond to the truth of life, they are organic to the national culture. He respects those with whom he works and he communicates with them respectively. His special humour is born by his life experience, his contradictions, his ability to overcome them and the ability to reach unhesitatingly the goal.

Keywords: V. Rozhok’s anniversary, Rector of Tchaikovsky National Music Academy, higher music education in Ukraine.